

Referat møte i faggruppa 21. September

Til stede: Knut Wik, Odd Sletten, Ingunn Holøymoen, Olve Morken, Thomas Ole Andersen, Hilde Bergebakken (var til stede den første timen), Tore Lahn, Bjarne Granli, Jon Nordsteien, Morten Tøndel

Andre som var til stede: Jon Høsøien, Toini Bergstrøm, Knut Simensen, Kirsti Sæter

Forfall: Kirsten Thyrum, Maren Kværnes Halberg

Referent: Erlend Gjelsvik

Saker

17/15 Oppstartsmøte om verdensarvsenter

18/15 Evaluering av verdensarvrådet/verdensarvkoordinator

19/15 Skjønnsmiddelprosjektet

16/15 Skilting rasteplasser – samarbeid med Destinasjon Røros

20/15 Evt

NB: sakslista ble rokert på siden noen av møtedeltakerne ikke kunne sitte hele møtet.

17/15 Oppstartsmøte om verdensarvsenter

Innledningsvis til diskusjon og videre arbeid med verdensarvsenterforundersøkelsen, ble det redegjort for de ulike senterinitiativene. Hensikten med dette var å «kaste ballene opp i lufta» for å se mulige overlappinger, samarbeidsmuligheter, avklare milepæler og tidshorisonter.

Verdensarvutstilling

Odd Sletten, som også er leder i organisasjonen Norges Verdensarv (NV), redegjorde for forprosjektet med ei felles, nasjonal verdensarvutstilling. Departementet har signalisert at de vil finansiere utstillinga. NV har ledet arbeidet med å lage rammeverket for utstillinga – både teknologiske, fysiske og tematiske rammeverk. Utstillinga skal etter planen produseres og settes opp på de norske verdensarvstedene, i respektive verdensarvsentra el.lignende. Det lages både en utendørs og en innendørs utstilling.

Verdensarvsenter

Koordinator redegjorde deretter for søknaden til STFK om finansiering av forundersøkelsen og innholdet i denne. Tidligere har det blitt opprettet arbeidsgrupper for fire delundersøkelser som til sammen skal utgjøre forundersøkelsen. Koordinator hadde på forhånd utpekt personene bak institusjonene i disse arbeidsgruppene. Det ble kommentert at dette hadde blitt gjort uten noen diskusjon.

Samisk institusjonsutvikling

Thomas Ole Andersen og Toini Bergstrøm redegjorde for forprosjektet «Samisk institusjonsutvikling på Røros». Forprosjektet har til hensikt å skissere planer og rammer for

den framtidige samiske fagvirksomheten i Rørossamisk område, hvor blant annet en samisk lokalitet blir sentralt. Lokaliteten skal være en samisk møteplass – en arena – med klar samisk identitet. Forprosjektet skal være ferdig i løpet av første halvdel 2016. Modeller for organisering av et slikt senter ble presentert. Mest realistisk var modellen med samlokalisering med andre beslektede institusjoner, og modellen med tilsvarende samlokalisering men med en todeling av funksjonene.

Rehabilitering og oppgradering av Røros videregående skole vil kunne åpne for etablering av samiske funksjoner som kontorfellesskap og verksted. Den kulturhistoriske delen kan tenkes samlokalisert med et verdensarvsenter.

Falkberget-senter

Jon Høsøien presenterte arbeidet med Falkberget-senter. Arbeidet ligger under venneforeningen «Falkberget-ringen». Høsøien er leder av arbeidsgruppa, som ellers består av Sturle Kojen, Eiliv Grue og Harald Hauge. Det er etablert ei forprosjektgruppe bestående av Jarle Østgaard, Hilde Bergebakken og Roar Sundt. Forprosjektgruppa har ei egen rådgivergruppe bestående av Arild Hagen, Simen Bjørgen, Tor Singsås, Tor Indset, Bjørn Frydenborg, Kjetil Reinskou.

I forprosjektet skal det jobbes med innholdet i Falkberget-senteret. Samlokaliseringmulighetene skal vurderes. Videre skal tidshorisonten på forprosjektet tilpasses slik at verdensarvsenterprosjektet kan ta med seg funnene videre i sitt arbeid.

Nytt bibliotek

Morten Tøndel presenterte funnene i bibliotekutredninga av 2013 og forklarte videre dagens situasjon. Etter en interpellasjon i kommunestyret skal administrasjonen undersøke mulighetene for en samlokalisering med skolebiblioteket ved Røros videregående skole. En evt samlokalisering med RVGS er på tvers av anbefalingene i bibliotekutredninga. Konklusjonen pr i dag er at vedtaket som ble gjort i kommunestyret i august 2013 er gjeldende. Dette vedtaket sier:

«1. Et nytt, fremtidig bibliotek lokaliseres i Røros Bergstad. En detaljert vurdering av økonomi og praktiske forhold knyttet til de aktuelle alternativene som blir vedtatt utredes innen sommeren 2014. Innhold og lokalisering av et fremtidig bibliotek skal styrke sentrumsutviklingen på Røros, og lokalisering må derfor også vurderes i et byutviklingsperspektiv (blant annet i forhold til miljø, næringsutvikling, bosetning, synliggjøring, tilgjengelighet, trafikkavvikling, parkering).

2. Et nytt, fremtidig bibliotek bør fortrinnsvis samlokaliseres med et Falkbergetsenter, og eventuelt verdensarvsenter og andre publikumsrettede funksjoner. Det undersøkes finansiering fra andre steder for å realisere deler av prosjektet, spesielt et Falkbergetsenter.»

Som vedtaket vider åpnes det for en samlokalisering med Falkberget-senter og Verdensarvsenter.

Nasjonalparksenter

Knut Simensen, avdelingsleder for naturhistorisk avdeling ved Rørosmuseum, orienterte om Nasjonalparksenteret for Femundsmarka. Senteret er delt i to avdelinger, ett ved Doktortjønna og ett i Elgå. Nasjonalparkforvalterne for Femundsmarka og Forollhogna, SNO og Norges Verdensarv har kontor fellesskap på nasjonalparksenteret. Sammenhengen mellom naturbruk og kulturarv er særdeles sterk i Femundsmarka. Det er også sterke linker mellom arbeidsoppgavene som ligger i autorisasjonskrava for verdensarvsenteret og formidlingsarbeidet som ligger i autorisasjonskrava for nasjonalparksenteret.

Diskusjon

Etter presentasjonene gikk man over til diskusjonsdelen. Det var klart for faggruppa at noen av initiativene må samlokaliseres. For faggruppas del er det helt vesentlig at verdensarvsenterarbeidet får være «lokomotivet» for alle senterdiskusjonene. Det ble fra noen holdt argumenter for at en fremdeles må være åpen på beliggenheten/plasseringa av verdensarvsenteret. Andre mente at tilknytningen til Rørosmuseum var svært viktig. Rørosmuseum må se hele sin oppdragsportefølje inn i verdensarvsenteret. Utgangspunktet skal være at senteret skal være til for hele fjellregionen, men man må passe seg for at dette ikke bare blir et sentrumsutviklingsprosjekt for Røros kommune. Også nasjonalparkene er en del av verdensarven.

Innholdet i senteret må jobbes med – viktigste prioritering. Det samiske må styrkes i verdensarvsammenheng, siden det er svakt representert i dag. Sametinget kan muligens gå inn med midler til drift og kanskje til bygging, samt produksjon av utstillinger. En politisk åpning her er at samarbeidsavtalen mellom Sametinget og samisk fylkesting skal revideres.

Riksantikvaren har bedt om at planer og prosess gjøres rede for innen 16. oktober. I skriv fra RA kan det tolkes som om staten ikke vil gå inn med investeringstilskudd. Dette må klargjøres.

Koordinator mente at tidsfrist med ferdigstilling av forundersøkelse i slutten av november fremdeles var mulig. Viktig å opprettholde trøkket.

Arbeidsgrupper

I sak 09/15 i verdensarvrådsmøtet 11.03.2015, ble det vedtatt å dele forundersøkelsen av verdensarvsenteret i fire delundersøkelser. Hver undersøkelse skulle også ha ei egen arbeidsgruppe. Verdensarvkoordinator og Mist-Rørosmuseum får hovedansvaret for delundersøkelsene. De fire undersøkelsesområdene er:

1. Senterets innhold og regional formidling
2. Samarbeidspartnere – samlokaliseringer
3. Organisering
4. Alternative bygningsvolumer/rammene på Malmplassen

Gruppe 1 Senterets innhold og regional formidling

Verdensarvkoordinator	Erlend Gjelsvik
Mist-Rørosmuseum	Odd Sletten

Anno- Nordøsterdalsmuseet	Maren Kværness Halberg
Engerdal kommune	Bjarne Granli

Gruppe 2 Samarbeidspartnere, samlokaliseringer

Verdensarvkoordinator	Erlend Gjelsvik
Mist-Rørosmuseet	Odd Sletten
Røros kommune	Morten Tøndel
Destinasjon Røros	Hilde Bergebakken
Sametinget	Thomas Ole Andersen

Gruppe 3 Organisering

Verdensarvkoordinator	Erlend Gjelsvik
Mist-Rørosmuseet	Odd Sletten
Verdensarvrådets leder	Ragnhild Aashaug

Gruppe 4 Alternative bygningsvolumer/Rammene på Malmplassen

Verdensarvkoordinator	Erlend Gjelsvik
Mist-Rørosmuseet	Odd Sletten
Kulturminneforvalter Røros kommune	Jon Nordsteien
Stiftelsen Rørosmuseet	Tor Indset
Sør-Trøndelag fylkeskommune	Knut Wik/Roy Åge Håpenes

Arbeidsoppgaver for gruppene

Arbeidsoppgaver Gruppe 1 - innhold, formidling og kompetanse

1. Arrangere en todagers workshop om den totale formidlingssituasjonen ut i fra de føringene som er skissert ovenfor.
2. Få gjort en vurdering av kompetansesituasjonen i eksisterende bemanning jmf autorisasjonskravene og resultatene fra workshopen. Videre må en gjøre en vurdering av:
 - a. tilgang på interne ressurser for relevant kompetanseheving
 - b. behov for eksterne ressurser for relevant kompetanseheving
3. Studietur til Alta og Vega.
4. Vurdere mulighetene for «satellittformidling» med utgangspunkt i verdensarvsenter på Malmplassen.

Arbeidsoppgaver Gruppe 2 – Samarbeidspartnere, samlokaliseringer

1. Få oversikt over hvor langt de ulike aktørene har kommet i sine prosjekter.
2. Innkalle til fellesmøte med aktørene og gjøre nødvendige avklaringer

Arbeidsoppgaver Gruppe 3 - Organisering

1. Få kunnskap fra Alta, Vega og Geiranger.
2. Vurdere eierskap, styringsforhold og driftssituasjon til verdensarvsenteret om det legges inn i organisasjonen Rørosmuseet-MiST.
3. Vurdere departementets autorisasjonskrav opp mot eierskap og styringsforhold etter punkt 2.
4. Vurdere forholdet mellom verdensarvrådet og verdensarvsenteret etter punkt 2 og 3.
5. Vurdere arbeidsgiversituasjonen og arbeidsoppgavene til verdensarvkoordinator opp mot etablering av verdensarvsenter etter punkt 2, 3 og 4.
6. Vurdere alternative organisasjonsformer.

Til punkt 1 vil vi engasjere ekstern konsulent Knut Fageraas fra NIKU.

Arbeidsoppgaver Gruppe 4 - Alternative bygningsvolumer/Rammene på Malmplassen

1. Få en tidligavklaring fra alle antikvariske instanser/myndigheter på hva som er mulig/ikke mulig på Malmplassområdet. Aktuelle bygninger en må vurdere er: Smelthytta, Kurantgården, Kokshuset, Kølhuset, Murhytta.
2. Avklare opp mot reguleringsplan for Røros sentrum
3. Avklare opp mot fredningsstatus av Malmplassen
4. Vurdere det samlede arealbehovet med eventuelle samarbeidsparter i hele tatt er mulig på Malmplassen.

Veien videre

Målet er at forundersøkelsen skal avklare rammene så godt at en kan få satt i gang et forprosjekt for senteret i 2016. Forprosjektet vil naturlig nok bli betydelig større enn forundersøkelsen.

Vedtak og orienteringer

- Thomas Ole Andersen blir en del av arbeidsgruppe 2
- STFK har bevilget 100 000 kr til forundersøkelsen
- Tidsramme for forundersøkelsen skal fremdeles være slutten av november
- Koordinator leder an i arbeidet som skissert i søknaden til STFK, men med noen endringer
- Arbeidsoppgavene for gruppe 2 vil utvides etter hvert. Møtet i dag svarte på de to punktene. Dette tas direkte videre i gruppa.
- Knut Fageraas i NIKU lager et erfaringsdokument fra verdensarvsentrene i Vega, Alta og Geiranger.

18/15 Evaluering av verdensarvrådet/verdensarvkoordinator

19/15 Skjønnsmiddelprosjektet

Saken om skjønnsmidler og evaluering av verdensarvrådet ble diskutert under ett. Skjønnsmiddelprosjektet har utløst noen kritiske bemerkninger da verdensarvrådet har vedtatt å imøtekomme kravet om 50% egenfinansiering bl.a. gjennom kommunal finansiering á 40 000 kr. Dette er ikke tatt opp som egen sak i noen kommunestyre.

Denne kritikken bør tas inn i arbeidet med evalueringa. Evalueringa skal oversendes 16. oktober.

Kirsti Sæter fra Rørosmuseet orienterte om arbeidet som allerede er gjort opp mot skjønnsmiddelprosjektets strategi 2:

Utarbeide et skoleprogram som går inn i alle klasser fra 1. til 10. hvor verdensarvområdets natur- og kulturverdier blir innarbeidet i læringsmålene

- Naturgrunnlaget
- Kobberverkets virksomhet
- Samvirke og konkurranse om ressursene

Modellen er utviklet gjennom prosjektmidler fra UNESCO-kommisjonen. Uttesting av modellen skal skje gjennom finansiering fra skjønnsmiddelprosjektet. Denne piloten blir kjørt i Røros kommune. Om den lykkes vil modellen kunne videreutvikles for alle Circumferens-kommunene. Hensikten er da å bruke nærområdene til skolene for å arbeide med verdensarvverdiene.

Se vedlagt presentasjon for arbeidet som er gjort så langt.

Vedtak

- Enighet om at administrasjon/rådmann i den enkelte kommune svarer på evalueringa
- Enighet om at koordinator skriver en felles søknad om midler til kommunene for å dekke kravet om egenandel.
- Sametinget må også søkes om midler til prosjektet. Koordinator tar dette videre med Sametingets representant
- I det videre arbeidet burde koordinator inn og informere de nye kommunestyrene om verdensarvarbeidet.
- Pilot skoleprogram testes ut på Røros.

16/15 Skilting rasteplasser – samarbeid med Destinasjon Røros

Denne orienteringssaken ble ikke tatt opp pga tidsmangel.

20/15 Evt

Ingen saker